Selkokeskus

Selkokieli puheessa ja vuorovaikutuksessa

Kouluttaja:
Tanja Vauhkonen

Selkokeskus

- Selkokielisen tiedotuksen, tiedonvälityksen ja kulttuurin edistäminen
- Aineistojen ideointi ja julkaisu, selkokieliset lehdet, verkkosivut, tiedotushankkeet
- Yhteistyökanava kaikille Suomen selkotoimijoille
- Selkotunnuksen myöntäminen esitteille ja oppaille
- OKM:n selkokirjallisuuden ja muun saavutettavan kirjallisuuden valtiontuki
- Selkokielen, kirjoittamisen ja selkovuorovaikutuksen koulutukset

Selkokeskus

Kuka voi tarvita selkokieltä?

- maahanmuuttajat, jotka opiskelevat suomen kieltä (etenkin alkuvaiheessa)
- lapset ja nuoret, joilla on kielellinen erityisvaikeus
- henkilöt, joilla on oppimisen vaikeuksia
- kehitysvammaiset henkilöt
- muistisairaat henkilöt
- henkilöt, joilla on afasia

Puoli miljoonaa ihmistä Suomessa tarvitsee selkokieltä!

Selkokeskus

Puoli miljoonaa tarvitsee selkokieltä

- Selkokeskuksen arvion mukaan selkokieltä tarvitsee Suomessa **430 000–650 000** henkilöä).
- Lapsista ja nuorista n. 8–12 % tarvitsee selkokieltä.
- Tämän lisäksi selkokielestä on hyötyä tietyissä tilanteissa suuremmalle, noin 20–25 %:lle väestöstä.
- Selkokielen tarvetta on arvioitu eri kohderyhmiä koskevia tilastotietoja (esim. Tilastokeskus, Kelan tiedot Suomen väestöstä) ja lukutaitotutkimuksia (PISA 2009 ja 2012 sekä PIAAC 2012).

Selkokeskus

Selkokielen tarve kasvaa Suomessa – Miksi?

Suomalaiset ovat huippulukijoita (vrt. PISA 2009, 2012, PIAAC 2012). Miksi selkokielen tarve silti kasvaa?

- **Ikääntyviä ihmisiä yhä enemmän.**
- **Maahanmuuttajien määrä kasvaa.**
- **Erityisoppilaiden määrä kasvaa.**

Selkokeskus

Selkosuomen monet hyödyt

Satakunnan sairaanhoitopiiri on julkaissut viime vuosina valtavan määrän selkokielisiä ohjeita ja oppaita. Selkokielihankkeen projektisuunnittelija **Riikka Törnroos** on tähdentänyt, että selkokieliset ohjetekstit eivät ainoastaan pienennä väärinymmärrysten riskiä ja helpota henkilökunnan työtä, vaan ymmärrettävä ohje voi jopa lievittää potilaan kipua, vähentää ahdistusta ja pelkoa sekä nopeuttaa paranemista.

https://www.satasairaala.fi/potilaille

https://www.psshp.fi/potilaat-ja-vierailijat/potilaana-sairaalassa

Selkokeskus

Satakunnan sairaanhoitopiiri

Potilasasiamiehen kokemuksia:

- Sähköpostitse tulleet kyselyt vähentyivät selkosivujen avaamisen jälkeen. Potilaat löytävät tarvitsemansa tiedon selkosivuilta helpommin.
- Potilaat ovat kiittäneet etenkin selkosivuja, joilla on tietoa potilaan oikeuksista.
- Potilasvalitusasioita on heidän mielestään helpompi viedä eteenpäin, kun ohjeet löytyvät selkokielellä.
- Lomakkeet eivät ole selkokielisiä, ja niitä potilaat pitävät edelleen vaikeina.

Selkokeskus

Miksi selkokieltä tarvitaan opetuksessa?

- Opiskelija ei ymmärrä opettajan antamaa ohjetta vaan tekee omin päin ratkaisuja keittiössä. Syntyy sotkua, materiaalihävikkiä, ajanhukkaa ja pahaa mieltä.
- Opiskelija ei ymmärrä, mitä tuli kotitehtäväksi → opiskelija joutuu noloon tilanteeseen ja jää mahdollisesti jälkeen opinnoissaan.
- Opiskelija etsii tietoa kirjasta, mutta teksti on liian vaikeaselkoista. Opiskelija käyttää paljon aikaa tehtävän tekemiseen, turhautuu ja väsyy. Tehtävien tekeminen alkaa ahdistaa, tulee tunne, ettei kuitenkaan pärjää.

Selkokeskus

Miksi selkokieltä tarvitaan opetuksessa?

- Opiskelija ei ymmärrä, että seuraavana päivänä on poikkeusaikataulu tai että kouluun pitää tuoda tietyt varusteet → syntyy ajanhukkaa ja lisää noloja tilanteita
- Kun tilanteita kertyy, opiskelu ei enää ole kivaa → mitä sitten?

Selkokeskus

Miksi selkokieltä tarvitaan Luetaan yhdessä –kokoontumisissa?

- Lukeminen on mielekästä, kun lukija ymmärtää lukemaansa.
- Lukutaito ei kartu, jos lukija ei pysty kontrolloimaan, onko lukenut sanan oikein. Siksi lukijan tulisi lukiessaan pystyä muodostamaan kirjaimista, tavuista ja sanoista mielekkäitä kokonaisuuksia.
- Vieraalla kielellä lukeminen on alkuvaiheessa kuormittavaa → merkitysten tulisi aueta helposti.

Selkokeskus

Toisin sanoen

- ”Peruslukutaidon tärkeä tavoite on ymmärtää tekstin sisältö ja antaa tekstille merkitys.”
- ”Luetun ymmärtäminen on lukijan ja tekstin välistä vuorovaikutusta, jossa lukija aktiivisesti etsii tekstistä informaatiota käyttäen kognitiivisia taitojaan ja ymmärtämisen strategioita.”

(Marja-Kristiina Lerkkanen: Lukemaan oppiminen ja opettaminen esi- ja alkuopetuksessa. SanomaPro 2013).

Selkokeskus

Selkokielen ja yleiskielen ero?

Yleiskielellä:

Leikki-ikäisen lapsen luontaisen vilkkauden ja lyhytjänteisyyden vuoksi päiväkoti-iässä aktiivisuuden ja tarkkaavuuden pulmiin liittyvien poikkeavien oireiden erottaminen voi olla vaikeaa. (www.adhd-liitto.fi)

Selkokielellä:

Lapsi on leikki-iässä luonnostaan vilkas.
Hän on usein myös lyhytjänteinen
eli hän ei jaksa tehdä pitkään yhtä asiaa.
Joillakin lapsilla voi olla erityisiä aktiivisuuden
ja tarkkaavuuden ongelmia.
Erityisiä ongelmia voi olla vaikea erottaa
tavallisesta vilkkaudesta ja lyhytjänteisyydestä.

Selkokeskus

Selkokieli on suomen kielen muoto

Erikoiskielet	Yleiskieli	Selkokieli
lakikieli, tieteelliset tutkimukset, lääkärilausunnot, käyttöohjeet…	verkkosivut, tiedotteet, Helsingin sanomat, viranomaistekstit…	selkokieliset verkkosivut, selkouutiset, selko-oppaat, selkoesitteet…

Selkokeskus

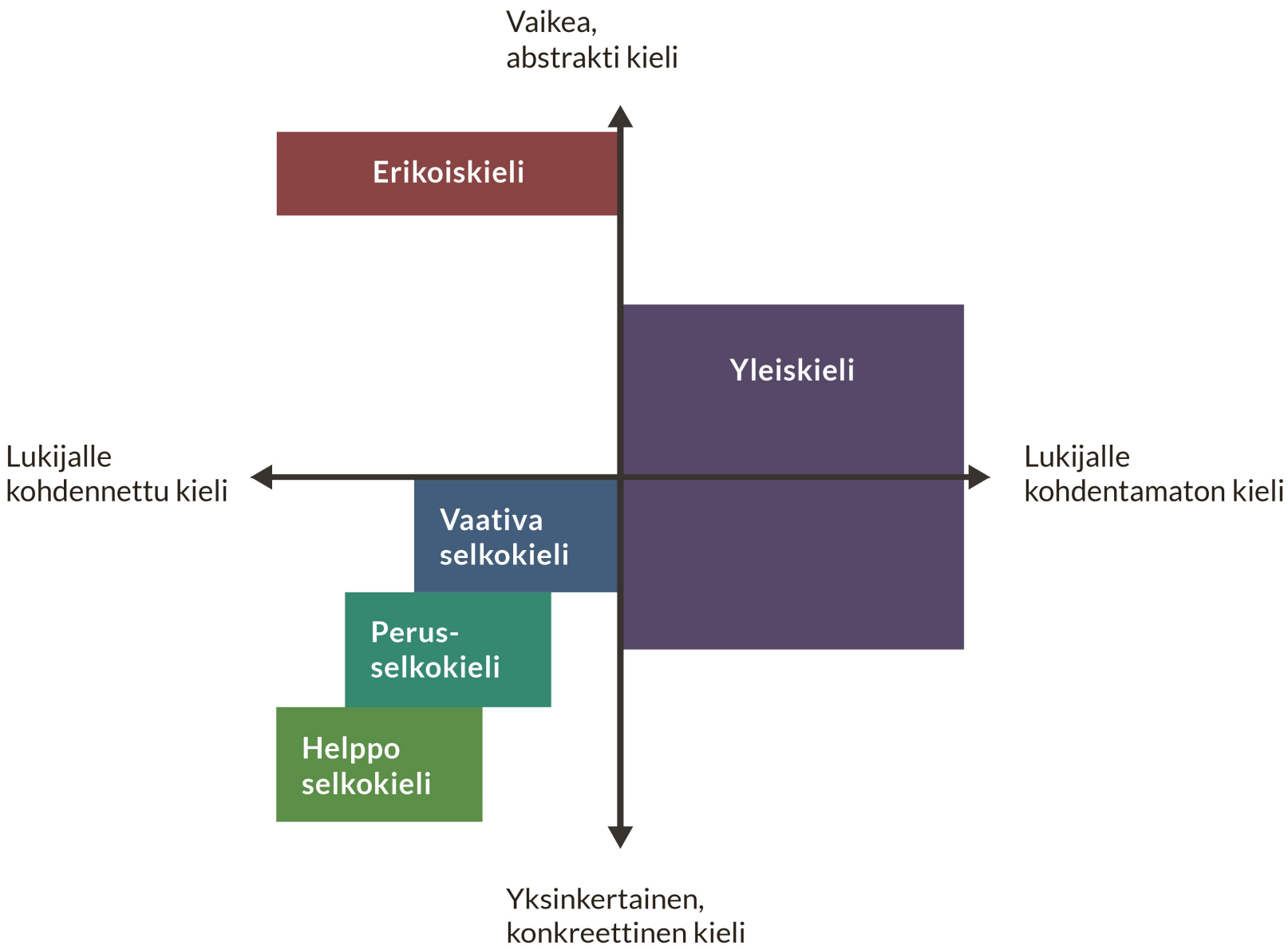

Selkokeskus

Ulkomaalaiskieli = Foreigner Talk

- Marja-Terttu Storhammarin (1994) mukaan opettajan maahanmuuttajien kanssa käyttämä opetuspuhe poikkeaa merkittävästi opetuspuheesta, jota käytetään suomea äidinkielenään puhuvien kanssa.
- Opettajilla on vahva taipumus puhua kielenoppijoille **kirjakieltä**.
- Kielenoppijoille puhutaan tutkimuksen mukaan **hitaammin** kuin suomenkielisille opiskelijoille.

Selkokeskus

Ulkomaalaiskieli = Foreigner Talk

→Johtopäätös: opettajalla on valmiina taito ja taipumus selkeyttää puhettaan

→Seurauksena on kaksi asiaa:

- Opiskelija ymmärtää ohjeistuksen, mutta
- ei totu ymmärtämään ja puhumaan puhekieltä.
- Ja lisäksi on huomioitava, että…

Selkokeskus

Ulkomaalaiskieli = Foreigner Talk

- Ulkomaalaiskieli ei aina ole selkokieltä.
- Tutkimusten mukaan ulkomaalaiskieli on usein kieliopillisesti virheellistä ja puutteellista.

Selkokeskus

Ulkomaalaiskieli = Foreigner Talk

- Tutkimusta on tehty englannin opetuksesta ja on todettu, että opettajalla on vahva taipumus oikoa kielioppia kohdissa, joita arvelee kielenoppijalle haastaviksi ja jättää pois sanoja ja päätteitä, joiden arvellaan tekevän ymmärtämisestä hankalaa.
- Tällaisia ovat englannissa esimerkiksi be-verbi, modaaliset apuverbit, artikkelit, mennyt aikamuoto.

Selkokeskus

Ulkomaalaiskieli = Foreigner Talk

- Suomessakin on tehty havaintoja esimerkiksi sanaston osalta (”lapsikoti”, ”syksyloma”). Taustalla on pyrkimys perusmuodon käyttöön.
- Taustalla suomen kielen mutkikas taivutusjärjestelmä (esim. aika: aja-)
- Myös oppikirjoissa on virheellistä kieltä (”minun äidinkieli”)
- Selkokielen – oli se sitten helppoa tai vaativaa – tulisi noudattaa muun kieliopin kanssa yhteistä säännöstöä.

Selkokeskus

Selkokieli on opetuksessa ensimmäinen ovi suomen kieleen

Kun kielenoppija harjaantuu ja oppii, hän ei välttämättä tarvitse selkokieltä myöhemmin elämässään.

Selkokieli voi kuitenkin auttaa pääsemään oppimisen alkuun.

Jokaisella on taitoja ja haasteita vuorovaikutuksessa

Sosiokulttuurisen kielenoppimiskäsityksen mukaan kielitaito syntyy vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

Kielenoppija omaksuu kieltä vuorovaikutustilanteissa, mutta sen lisäksi hänelle ihannetapauksessa syntyy tarve oppia lisää, mikä motivoi häntä opiskelemaan kieltä muissakin tilanteissa.

Jos vuorovaikutustilanteissa käytetty kieli on liian helppoa tai liian vaikeaa, oppimista ja motivoitumista tapahtuu luultavasti vähemmän.

Avainasemassa on sopivan vaikeustason löytäminen.

Selkokeskus

Keskustelutilanne

- Miksi juuri me keskustelemme juuri tästä asiasta juuri nyt?
- Mitä seuraavaksi tapahtuu?
- Onko tässä hyvä ja helppo puhua?
- Koulussa esimerkkinä aamurutiini: turvallinen aloitus, joka orientoi tulevaan koulupäivään, ja johon kaikkien on helppo tulla mukaan.

Selkokeskus

Keskustelutilanne

- Jäsennä tilannetta, kerro siitä, mitä tänään ollaan tekemässä, missä järjestyksessä ja kuinka paljon vaiheisiin on ajateltu käytettävän aikaa.
- Anna mahdollisuus kommentointiin.

- Puhu parin kanssa 1:

Pari on opiskelija ja sinä opettaja. Oppitunti on alkamassa. Selitä parille, mitä oppitunneilla on tänään tarkoitus tehdä.

Keskustelutilanne

- Puhu parin kanssa 2:

Kuvittele tilanne, jossa sinun on selvitettävä opiskelijoille, että oppilaitoksen tiloissa tehdään remonttia, minkä vuoksi ensi kerralla opetus järjestetään oppilaitoksen toisessa toimipisteessä. Miten aloittaisit keskustelun? Miten jäsentäisit tilannetta?

Selkokeskus

Puhe on keinoja täynnä

Emme seuraa vain sitä, mitä puhuja sanoo, vaan myös sitä, miten hän sanoo:

- epäröintiääntelyt (*öö, mm, njoo*...)
- nariseva ääni
- puheäänen korkeuden vaihtelut
- nopeutukset, hidastukset
- taukojen pituudet ja paikat puheenvuoroissa
- katseen suunta
- seuraavan puhujan valinta
- puhujien etäisyydet toisistaan
- ilmeet, eleet

→ Selkopuheen ei tarvitse olla monotonista pötköä!

Selkokeskus

Ilmeet ja eleet tukevat parhaimmillaan puheen sisältämää viestiä

Marimekon taiteellinen johtaja kopiokohusta: Olemme äärimmäisen järkyttyneitä

Marimekon taiteellinen johtaja Minna Kemell-Kutvonen. *(KUVA: Toni Rosvell)*

Julkaistu: 29.5.2013 15:22 , Päivitetty: 29.5.2013 15:44

Selkokeskus

Vuorotellen

- Vuorottelu on keskustelun perusta.
- Se on keskustelun yhteistyön ylläpitämistä.
- Vuorottelun säännöt opitaan ennen puhetta – ne ovat meissä syvään juurtuneita ja melko automaattisia reaktioita.
- Vuorottelun vaikeudet näkyvät keskustelun "tahdistusvaikeuksina":
  - häiritsevänä päällepuhuntana
  - toisen osallistujan vetäytymisenä
  - puheenaiheen tempoiluna ja jankutuksena

Selkokeskus

Miten tässä puhujat tukevat yhteistyötä?

1. O: millä sää sin Helsinkii matkustat
(0.5)
2. K: linja-autol
3. O: mt (.) iha itte. (.)
4. K: juu-u
(0.5)
5. O: lähdet
6. K: [lähde-]
7. O: [täält-] (nyökkäilee) (.)
8. K: linja-asemalt (.)
9. O: joo-o, (nyökkää) ja matkustat
(0.5)
10. K: juu.
11. O: [Helsing]in linja-autoasemalle
12. K: [Helsing-]
13. K: juu Kämppiin.

(Lähde: L.Leskelän aineisto)

Selkokeskus

Räätälöity puhe

- Puhujat ovat yleensä tietoisia siitä, mitä puhekumppani voi tietää tai ei voi tietää puheenaiheesta.
- Puhe räätälöidään juuri puhekumppanille sopivaksi:
  - Keitä henkilöitä puhekumppani tuntee?
  - Missä tilanteissa hän on ollut mukana?
  - Miten mihinkin asiaan voi viitata?
- Räätälöiminen on toisinaan vaikeaa.
- Tuttu opettaja saattaa toisaalta tuntea melko hyvinkin ryhmänsä ennakkotiedot ja -taidot.

Selkokeskus

Yleiset, puhekieliset sanat

- Mieti, millaiset sanat ovat puhekumppanillesi tuttuja. Selkopuheessa käytetään
  - yleisiä, jatkuvasti käytössä olevia sanoja
  - tavallisia puhekielen sanoja.
- Voiko selkopuheessa käyttää
  - murretta
  - slangia
  - vierasperäistä sanastoa
  - ammattijargonia?

Kuva: Papunetin kuvapankki, www.papunet.net / Jani Ikonen

Selkokeskus

Helpot sanat

- Käytä lyhyitä ja puheessa yleisiä sanoja:
  - *nauraa, pieni, asunto*
- Käytä konkreettisia arkielämän sanoja:
  - *tee se itse – tee se omaehtoisesti*
  - *sota – aseellinen konflikti*
  - *tehdä – toteuttaa*
- Helpot sanat eivät ole aivan uusia sanoja, joten niillä on kielessä vakiintunut merkitys tai merkityksiä.
- Helpot sanat eivät toisaalta ole niin vanhoja sanoja, että
  - niiden merkitys olisi nykypuhujalta hämärtynyt (hanuri)?
  - niitä käytetään vain joissakin erityistilanteissa.

Selkokeskus

Vaikeat sanat

Vaikeat sanat ovat yleensä

- pitkiä
  - *työhyvinvointitutkimus, asiantuntija-apu, työ- ja elinkeinotoimisto, jääkiekkomaajoukkueottelu*
- abstrakteja
  - *sosiaalinen media, elämänlaatu, asiakkuus, vaje, tuotteistaa, hyödynnettävyys*
- kuvallisia
  - *patalaiska, puupää, ilolintu, tulikaste, hamevalta, aivovuoto*
- uusia tai uudessa merkityksessä tai lainasanoja
  - *benchmarkata, sateenkaariperhe, designata, tietue, askellin*
- vanhoja
  - *sirppi, pieli, pälvi, virvatuli, takinhelmus*

Selkokeskus

Vaikeat erityiskielen sanat

depressiivinen käyttäytyminen, varhaiskasvatussuunnitelma, oppimisympäristö, syötevirhe, henkilökohtainen budjetointi, toimintakykyarvio, jatkuvalämmitteinen kiuas, omistusliitteellinen, järjestää keitraus, vierusparirakenne, syyntakeeton, eurobondit, linkkikonteksti, esteettömyysarviointi, homotsygoottinen, ravinnekuormitus, onteloeläin, peitinkalvo, tilauskanta, eriperintäinen, suisidaalinen, avoterveydenhuolto, lähdesuoja…

Selkokeskus

Toista, selitä

Toista sana, joka tuntuu aiheuttavan vaikeuksia.

- Toistaminen on hyvä tapa korostaa tärkeitä asioita puheessa.
- Varo maneerimaista toistamista, se vaikeuttaa ymmärtämistä.

Jos toistaminen ei auta, selitä sana.

- Lähde selityksessä liikkeelle siitä asiasta, joka on puhekumppanillesi tuttu.
- Voit myös näyttää, viittoa, kirjoittaa tai piirtää.
- Sanojen selittämisessä harjaantuu, kun harjoittelee.

Selkokeskus

Millaisia ovat oman alasi vaikeat sanat?

Selkokeskus

Selitä!

Kerro vieressäsi istuvalle, mitä tarkoittaa

- Vapaaehtoistyö
- Luetaan yhdessä -verkosto

Selkokeskus

Sanojen selittäminen vaatii harjoittelua

- Selitä konkreettisilla sanoilla.
- Anna esimerkkejä, älä selitä liikaa.
- Voit selittää alakäsitteitä käyttämällä:
  - Kädentaidot: ompelu, askartelu ja neulominen
  - Kuvataiteet: maalaaminen ja piirtäminen.

- Korosta ilmauksesi ydinsisältöjä.

Kuva: Papunetin kuvapankki, www.papunet.net / Jani Ikonen

Selkokeskus

Käytä helppoja rakenteita

Kielen rakenteet valitaan puheessa melko automaattisesti. Siksi voi olla vaikeaa välttää vaikeita rakenteita!

- Suosi suoraa sanajärjestystä ja lyhyitä ilmauksia.
- Vältä kirjakielelle tyypillisiä rakenteita, esimerkiksi lauseenvastikkeita.
- Vältä passiivia. Käytä mieluiten lauseita, joissa on persoonamuotoinen eli finiittiverbi (esimerkiksi *päätin*, *ymmärsitte*).

Selkokeskus

Tuttu asia ensin!

- Lähde liikkeelle tutusta asiasta.
- Mieti, missä järjestyksessä esität asiat.
- Varsinkin toimintaohjeissa kiinnitä huomiota siihen, miten viittaat johdonmukaisesti
  - aikaan
  - paikkaan
  - henkilöihin.
- Kirjoita oppitunnin asiat itsellesi muistiin ennen opetusta, niin ne on helpompi jäsentää.

Perunamuusi

- https://www.valio.fi/reseptit/perunamuusi/
- https://papunet.net/sites/papunet.net/files/vinkit/Tekstitiedostot/reseptit/Perunamuusi_tulostusversio.pdf

Selkokeskus

Hyvät kysymykset

Kysymysten esittäminen on hyvä tapa osoittaa kiinnostusta puhekumppania ja keskustelunaihetta kohtaan.

- Joskus kysyminen voi kuitenkin myös aiheuttaa ongelmia:
  - Voi olla vaikea jatkaa keskustelua, jos puhekumppani ei pysty vastaamaan kysymykseen.
  - Jos toinen esittää kaiken aikaa kysymyksiä, keskustelu alkaa muistuttaa kuulustelua tai opetustilannetta.
  - Monilla selkokielen käyttäjillä on taipumus myöntyvyyteen. Myöntyvyyttä voi yrittää välttää muokkaamalla kysymyksensä niin, että siitä ei näy, miten kysyjä toivoisi vastattavan.

Selkokeskus

Erilaisia tapoja kysyä

- Avoin kysymys ei sisällä vihjeitä siitä, miten puhekumppanin tulisi vastata. Siksi se lisää vähiten myöntyvyyden riskiä. Se on kuitenkin usein selkokieltä tarvitsevalle liian vaikea.
  - Mistä sinä pidät?
  - Mitä haluaisit tehdä?
- Vaihtoehtokysymykseen on helpompi vastata. Vaihtoehtojen määrässä on otettava huomioon puhekumppanin taidot. Joillekin kolme vaihtoehtoa on jo liikaa. Vaihtoehtokysymys lisää jo jonkin verran myöntyvyyden riskiä.
  - Juotko kahvia vai teetä?
  - Haluatko mennä elokuviin vai ravintolaan?
- Kyllä/ei-kysymys on helpoin vastata. Se lisää kuitenkin eniten myöntyvyyden riskiä.
  - Juotko kahvia?
  - Mennäänkö elokuviin?

Selkokeskus

Miten myöntyvyys näkyy?

01 S: nii mut Marjatta kysyki, tykkäätkö sää syksystä.

02 L: tykkään

03 O: onks sulla joku syy, minkä takia sää tykkäät syksystä

04 (7.0)

05 L: kyllä se mukava on (.) on (.) syksy (.) se on viäl parempaa ku

06 satais lunta

07 (0.5)

08 O (hymyillen): sää tykkäät talvesta

09 L: mää tykkään talvestakkii

O = ohjaaja, S ja L ovat ryhmäläisiä kehitysvammaisten asumisyksikössä.

Lähde: Kartio, J. (toim.), 2009: *Selkokieli ja vuorovaikutus*.Opike, Helsinki.

Selkokeskus

Äänenkäyttö

Puheen prosodia tarkoittaa puheessa tapahtuvaa äänenkäytön vaihtelua:

- puheen sävelkorkeus
- äänen voimakkuus
- puhenopeus
- artikulaation selkeys
- äänenlaatu.

Selkokeskus

Puheäänen ominaisuudet, joita puhuja voi vaihdella

Puheääneen joihinkin ominaisuuksiin voi vaikuttaa:

- puheen sävelkorkeus ja sen vaihtelevuus
- painotus ja sen vaihtelu
- puhenopeus ja sen vaihtelu
- artikulointitapa
- äänenlaatu

Selkokeskus

Vaikeasti erottuvat äänteet

- Puheessa vaikeita erottaa:
  - konsonantit k/p/t
  - konsonantit s/h/f, n/l ja n/ng
  - vokaalit e/ö, a/ä ja i/e
  - sanojen alut ja loput
  - lauseiden loput.
- Muut ympäristön äänet vaikuttavat kuulemiseen. Vaimeakin taustamelu heikentää korvan äänteiden erottelukykyä ja saattaa vaikeuttaa keskittymistä.

Selkokeskus

Puheen painottaminen

- Puhejaksossa tärkeät asiat painotetaan, vähemmän tärkeät osat puhutaan nopeammin.
- Kaavamainen painottaminen on raskasta kuultavaa.
- Painota luonnollisella tavalla tärkeintä asiaa, mutta varo liioittelemista.

Lue:

Mennäänkö teemukilliselle vai Teemu Killiselle?

Selkokeskus

Puheen rytmi ja puhenopeus

- Puheen rytmi ja puhenopeus vaihtelevat sekä tilanteen että puhujan mukaan.
- Puheen rytmi syntyy painollisten ja painottomien tavujen vaihtelusta.
- Suomessa normaali puhenopeus on n. 70–120 sanaa minuutissa.
- Sopivaa selkopuheen nopeutta on mahdotonta antaa, mutta usein puheen hidastaminen lisää sen ymmärrettävyyttä.

Pohdittavaa: Oletko nopea vai hidas puhuja?

Selkokeskus

Sopiva selkopuheen nopeus ääneen luennassa

- Puhenopeuteen vaikuttaa puhetilanne. Eri tilanteissa puhutaan eri tavoin.
- Mikä on hyvä selkopuheen rytmi ja nopeus uutisluennassa? Kuunnelkaa Ylen selkouutisten uutinen ja pohtikaa lukunopeutta:

https://yle.fi/uutiset/osasto/selkouutiset/

Selkokeskus

Tauot

- Tauoilla on puheessa monia tehtäviä: niillä rytmitetään puhetta, varataan aikaa, tarjotaan toiselle puhevuoroa, viestitetään ongelmista jne.
- Tauot helpottavat ymmärtämistä silloin, kun ne sijoittuvat puhutun jakson reunoille.
- Joka sanan välissä tauottaminen vaikeuttaa kuulija ymmärtämistä, koska se pidentää aikaa, jossa työmuisti käsittelee puhetta.

Selkokeskus

Aino-taru

Selkokeskus

Harjoittele sopivaa puherytmiä

Neuvo vierustoverillesi jokin luokassakin opettamasi pieni asia (keksi itse, mikä). Kiinnitä huomiota puheen prosodiaan: millainen puhenopeus, sävelkulku, tauotus, painotus jne.

Kuva: Papunetin kuvapankki, www.papunet.net / Jani Ikonen

Osallisuus

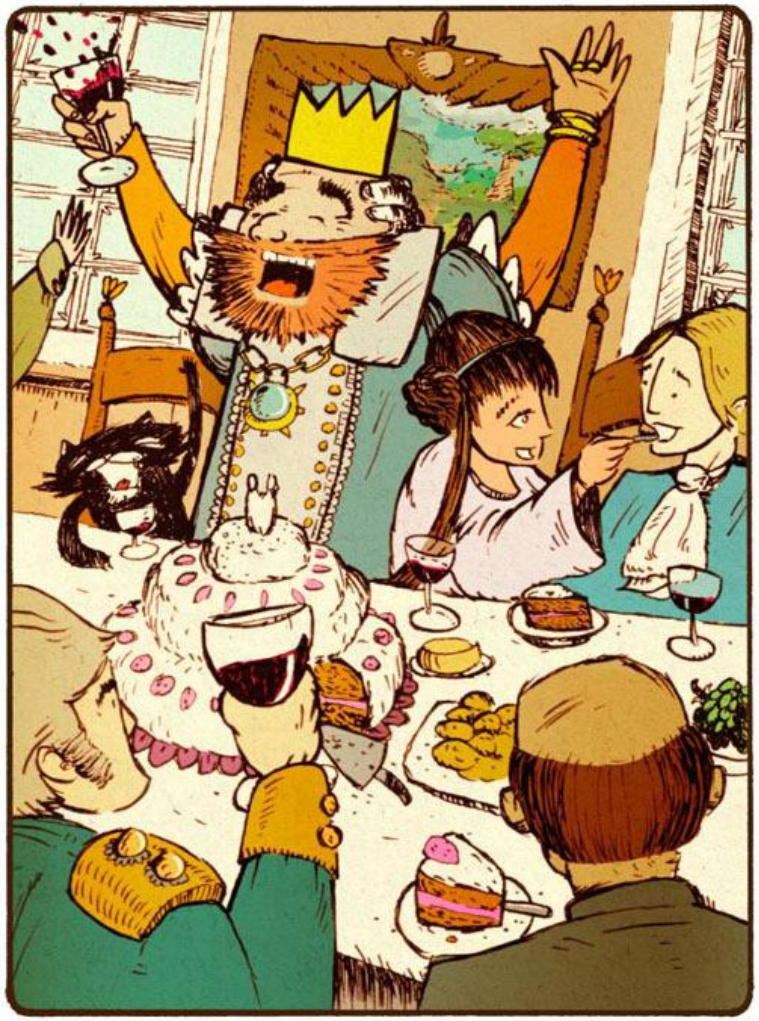

Kuva: Papunetin kuvapankki, www.papunet.net / Jani Ikonen

Osallisuus, tunne yhteisestä keskustelusta, ei ehkä synnykään vuorovaikutuksen sujuvuudesta ja ongelmattomuudesta, vaan kokemuksesta, että kohdattuihin vaikeuksiin ratkaisut löydettiin yhdessä.

(Leealaura Leskelä, 2012)